

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «А.А. ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF A.A. v. UKRAINE)
(Заява № 79750/16)

Стислий виклад рішення від 15 грудня 2022 року

21 липня 2016 року Дзержинський районний суд міста Харкова постановив примусово видворити заявника, який був громадянином Республіки Таджикистан, за межі території України на підставі оперативної інформації про його намір нелегального в'їзду через Україну до Західної Європи.

22 липня 2016 року Державна міграційна служба ухвалила рішення про поміщення заявника до пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства з неврегульованим статусом.

З огляду на те, що лише суди мали повноваження ухвалювати рішення про затримання з метою виконання рішення про видворення, 21 вересня 2016 року Ріпкинський районний суд Чернігівської області постановив помістити заявника під варту до 20 березня 2017 року під час процедури його видворення. Постанова була проголошена в присутності заявника та перекладача й містила твердження про можливість її оскарження до Київського апеляційного адміністративного суду. 24 березня 2017 року заявника звільнили.

Перебуваючи під вартою заявник неодноразово подавав заяви про визнання його біженцем, стверджуючи, що йому загрожувало переслідування як члена організації «Група 24», яка виступала проти влади Республіки Таджикистан. Однак органи міграційної служби відмовили в задоволенні цієї заяви як неприйнятною, оскільки заявник не довів, що йому загрожувало переслідування у Республіці Таджикистан. Верховний Суд своєю остаточною постановою залишив наказ Державної міграційної служби України без змін.

У березні 2022 року захисник заявника повідомив Європейський суд з прав людини (далі – Європейський суд), що «заявник покинув територію України через російську війну і наразі перебуває в притулку для біженців у Королівстві Нідерланди».

До Європейського суду заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що йому загрожувало жорстоке поводження у випадку видворення з України до Республіки Таджикистан; за статтею 5 Конвенції, що тримання його під вартою у період з 22 липня до 21 вересня 2016 року було незаконним, оскільки не було санкціоновано судом усупереч вимогам національного законодавства, а у період з 21 вересня 2016 року до 20 березня 2017 року, оскільки згідно з національним законодавством національні суди не мали повноважень ухвалювати рішення про тримання під вартою у його справі. Заявник також висунув скарги за статтею 34 Конвенції та статтею 2 Протоколу № 4 до Конвенції і стверджував за статтею 13 Конвенції про відсутність у нього ефективних національних засобів юридичного захисту у зв'язку з його скаргами за статтею 3 Конвенції та статтею 2 Протоколу № 4 до Конвенції.

Розглянувши скаргу заявника за статтею 3 Конвенції, взятою окремо та у поєднанні зі статтею 13 Конвенції, Європейський суд зазначив, що з огляду на інформацію про переїзд заявника до Королівства Нідерланди йому більше не загрожує видача до Республіки Таджикистан українськими органами влади і він більше не може вважатися потерпілим від можливого порушення Україною його прав за статтею 3 Конвенції. Також Європейський суд зазначив, що лише факт ухвалення національними судами рішення не на користь заявника сам собою не свідчить про неефективність провадження у розумінні статті 13 Конвенції. Європейський суд відхилив ці скарги відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції, першу, як несумісну за критерієм *ratione personae* з положеннями Конвенції, другу, як явно необгрунтовану.

Стосовно тримання заявника під вартою у період з 22 липня до 21 вересня 2016 року Європейський суд зазначив, що згідно з чинним на той момент національним законодавством тримання під вартою з метою виконання рішення про видворення могло ґрунтуватися лише на рішенні суду та дійшов висновку, що позбавлення заявника свободи не було здійснено «відповідно до процедури, встановленої законом». Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням заявника під вартою протягом зазначеного періоду.

Частину скарги заявника стосовно тримання його під вартою у період з 21 вересня 2016 року до 20 березня 2017 року Європейський суд визнав неприйнятною та відхилив відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції у зв'язку з невичерпанням національних засобів юридичного захисту відповідно до пункту 1 статті 35 Конвенції.

Розглянувши інші скарги заявника Європейський суд вирішив, що з огляду на всі наявні у нього матеріали та належність оскаржуваних питань до сфери його компетенції ці скарги не відповідають

критеріям прийнятності, передбаченим статтями 34 та 35 Конвенції, та не виявляють жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї та відхилив їх на підставі пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* прийнятною скаргу за пунктом 1 статті 5 Конвенції на тримання заявника під вартою у період з 22 липня до 21 вересня 2016 року, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з триманням заявника під вартою з 22 липня до 21 вересня 2016 року;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми:
 - (i) 1 800 (одна тисяча вісімсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 1 500 (одна тисяча п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.».